

RAZVIJANJE USPEHA U NAPADU I ULOGA OKLOPNIH JEDINICA

Razvijanje i proširenje uspeha je drugi, odnosno završni deo napadnog boja (operacije). Više taktičke jedinice vrše razvijanje i proširenje uspeha obično u sledećem zadatku, a operativne u drugoj (trećoj) etapi napadne operacije. Posle proboja taktičke ili dela taktičke dubine odbrane, osnovni zadatak napadača sastoji se u tome da brzim izvođenjem napada proširi stvorenu brešu u dubinu i bočne strane, i da taktički uspeh razvije u operativni. Za izvršenje ovog zadatka uvode se najčešće sveže snage — drugi ešloni ili rezerve, koje po svom sastavu, u odnosu na prohodnost zemljišta i druge uslove, mogu da budu oklopne ili pešadijske združene jedinice.

NEKA GLEDIŠTA O RAZVIJANJU I PROŠIRENJU USPEHA

Razvijanje i proširenje uspeha u napadu i uloga oklopnih jedinica u savremenim uslovima znatno se razlikuju od njihovog tretiranja i primene u II svetskom ratu. Oklopne snage su tada činile posebne elemente borbenog poretka (pokretne grupe) i predstavljale nosioca dubokih prodora i visokog tempa u operativnoj dubini branioca¹. Prvenstveni zadatak avijacije za podršku, vazдушnih desanata i snaga u pozadini branioca, bio je sadejstvo oklopnim jedinicama u razvijanju uspeha.

Potreba da se obrazuju pokretne grupe ili izdvoje brzopokretne formacije bila je izraz nužde, što je za one uslove bilo potpuno opravdano i celishodno. Tada su armije svih zemalja imale znatno manji broj oklopnih i motorizovanih jedinica u odnosu na pešadijske, i zato se javljala potreba za takvim, kvalitetno novim elementom borbenog poretka koji će biti nosilac brzih i snažnih udara i visokog tempa napada.

Pokretne grupe se u toku dejstva nisu upuštale u dugotrajne borbe oko pojedinih žarišta otpora, već su težile da što pre izbiju na najvažnije objekte u operativnoj dubini. Iza njih su nastupale pešadijske jedinice sa zadatkom da prošire i osiguraju uspeh pokretnih grupa. S obzirom na velike razlike u pokretljivosti pešadijskih jedinica i pokretnih grupa, one su se često odvajale od pešadije. U situacijama kada su protivničke snage bile slabe, a napadač imao prevlast u vazduhu, ili kada su postojali drugi povoljni uslovi, pokretne grupe su dobijale veću samostalnost i tada su na većoj udaljenosti od pešadijskih jedinica izvršavale svoje

¹ U II svetskom ratu Sovjeti su elemente borbenog poretka za razvijanje uspeha nazivali »pokretne grupe«, Anglo-Amerikanci »ešloni za razvijanje uspeha«, dok Nemci nisu imali posebnih elemenata borbenog poretka ni naziva, već su oklopne divizije koje su vršile proboj taktičke dubine najčešće i razvijale uspeh.

zadatke.² Kad nisu postojali navedeni i slični uslovi, tada se javljala potreba za tešnjim sadejstvom sa pešadijom, što je uticalo na sporiji tempo napada u celini.

Ukoliko se napad pešadijskih jedinica nije uspešno razvijao, nastajala je potreba da se pokretne snage, namenjene za dejstvo u operativnoj dubini, angažuju za dovršenje proboja taktičke dubine. Pri tome se vodilo računa da angažovanje oklopnih snaga za ovakav »sporedni« zadatak ne utiče na izvršenje njihovog osnovnog zadatka — razvijanje uspeha u operativnoj dubini.

Razvojem i usavršavanjem nuklearno-raketnog oružja i njegovim uvođenjem i u taktičke jedinice, porasli su značaj i uloga oklopnih jedinica, jer su, pored ostalog, najsposobnije da iskoriste učinke nuklearnih udara i da vode borbu na kontaminiranom zemljištu. U armijama velikih sila one divizije koje su ranije bile motorizovane i mehanizovane, prerasle su u oklopne, a one koje su bile pešadijske sada su motorizovane. Odnos oklopnih divizija prema motorizovanim i pešadijskim kreće se u proseku 1:1, a negde i 3:2 u korist oklopnih. Osim toga i u pešadijske divizije integriran je veliki broj tenkova i drugih oklopnih vozila, tako da one onakve kakve su bile u završnoj fazi drugog svetskog rata više i ne postoje, bar u armijama velikih sila.

Pošto se stanje u pogledu sastava združenih formacija bitno izmenilo i jedinice svih rodova vojske tehnički razvijenih armija su približno jednake pokretljivosti, otpala je potreba za obrazovanjem pokretnih grupa. Svaka združena jedinica, oklopna i pešadijska, u stanju je da izvršava zadatke u razvijanju uspeha, tj. one zadatke koje je izvršavala pokretna grupa u drugom svetskom ratu.

Ima mišljenja prema kojima se, u novim uslovima, odustalo od obrazovanja pokretnih grupa, zbog toga što bi, zbog svoje glomaznosti, predstavljale veoma unosne nuklearne ciljeve i trpele velike gubitke. Ovakva mišljenja su u osnovi neopravdana, jer će se, kad se uporedi veličina, na primer, oklopne divizije iz drugog svetskog rata sa današnjom, videti da je savremena oklopna divizija za 1—2 puta veća i glomaznija.

Napadne operacije savremenih armija karakterišu se snažnom nuklearnom podrškom, brzim i odlučnim dejstvima oklopnim i mehanizovanih snaga po pravcima, sa većim međuprostorima i dubokim uklinjavanjem u raspored branioca. Napad se usklađuje sa skoro redovnom upotrebom vazdušnodesantnih snaga i snažnom podrškom avijacije. Dok je u prošlom ratu proboj odbrane trajao duže i predstavljao složen problem, u eventualnom ratu će biti brži i efikasniji. Međutim, razvijanje uspeha i dejstvo u operativnoj dubini biće složenije usled izmenjenog karaktera odbrane. Savremena odbrana imaće manevarski karakter sa duboko ešeloniranim snagama, biće zasnovana na snažnim pro-

² Dubina zadatka i tempo napada nekih oklopnih formacija u razvijanju uspeha u II svetskom ratu bila je:

— nemačka 9. oklopna divizija za vreme napada na Holandiju sredinom maja 1940, za tri dana prešla je oko 100 km — prosečan tempo 30 km na dan;

— sovjetski 26. tenkovski korpus u protivofanzivi za vreme bitke na Volgi novembra 1942. prešao je oko 120 km za tri dana — prosečan tempo 40 km na dan;

— naša 1. tenkovska brigada u tršćanskoj operaciji aprila 1945. izvršila je prodor na dubini od oko 90 km za tri dana i 1. maja 1945. ušla u Trst — tempo 30 km na dan.

tivudarima oklopnih i mehanizovanih snaga iz dubine, podržanih nuklearnim sredstvima i avijacijom.

Nuklearna podrška u toku napada može se ostvariti dejstvom po ciljevima na prednjem kraju ili u dubini, ili istovremeno na prednjem kraju i dubini. Analogno ovakvoj podršci angažuju se oklopne jedinice za eksploataciju nuklearnih udara. Ima mišljenja po kojima nije potrebno da drugi ešelon (rezerva) bude naročito jak, već da prvi ešelon bude takvog sastava da je sposoban da izvrši zadatak na celoj dubini zadatka. Napad i brzi prodori u dubinu na pravcima gde su izvršeni nuklearni udari dovešće do izlomljenosti fronta i do takve izmešanosti snaga da će se pojedine braniočeve jedinice, pa i veće grupacije, pojaviti na bokovima i u pozadini prvog ešelona. Zato je jedan od važnih zadataka rezerve (drugog ešelona) likvidacija zaostalih jačih žarišta otpora i većih grupacija branioca koje mogu da ugroze naše snage koje su prodrle i razvile uspeh u operativnoj dubini.

Moglo bi se reći da se savremena napadna operacija uglavnom i sastoji od razvijanja i proširenja uspeha, pošto se, ako se upotrebe nuklearna sredstva, razbijanje branioca na prednjim položajima postiže brže i efikasnije. Dok je u drugom svetskom ratu prva etapa operacije imala karakter proboja taktičke dubine odbrane (koja je najčešće bila solidno organizovana i čvrsta), sa veoma sporim tempom napada, radi stvaranja breše za ubacivanje brzopokretnih snaga u operativni prostor, danas se takva breša brže ostvaruje nuklearnim udarima. Eksploataciju učinka nuklearnih sredstava vrše oklopne i mehanizovane jedinice, koje u svojstvu jačih prednjih odreda, oklopnih borbenih grupa, ili kao formacijske jedinice, savlađuju kontaminirane rejone i razvijaju uspeh u dubini.

U novije vreme kod tehnički razvijenih armija ima mišljenja da se unekoliko menja uloga drugih ešelona i rezervi. Ranije je kao prvostepeni zadatak drugog ešelona ili rezerve, bilo naglašeno, razvijanje uspeha posle proboja taktičke dubine, dok je prvi ešelon vršio proširenje proboja u bočne strane, likvidaciju zaostalih žarišta otpora i sl. Sada se smatra da prvi ešelon (koji ima jake oklopne snage) može vršiti i razvijanje uspeha, a drugi odnosno rezerva preuzima obaveze koje je ranije imao prvi ešelon posle proboja.

Kad napadač ne raspolaže nuklearnim sredstvima i kad su mu snage slabe pokretljivosti, napadna operacija će imati druge karakteristike, pa samim tim drukčije se i tretira razvijanje uspeha. Zamah i tempo napadne operacije biće manji, a razvijanje uspeha će vršiti, pored oklopnih i motorizovanih, i pešadijske združene jedinice, tj. po sličnim principima kao što je to činjeno na nekim frontovima u drugom svetskom ratu.

ULOGA I NAČIN DEJSTVA NAŠIH OKLOPNIH JEDINICA

Naše oklopne jedinice ne mogu imati ulogu kakva je namenjena takvim formacijama u velikim i tehnički opremljenim armijama. Oklopne jedinice su u sastavu korpusa i armije osnovni nosioci napada u pojedinim etapama na pravcu glavnog udara, a samo u naročito povoljnim situacijama, kada je obezbeđena jača nuklearna podrška, i na

celoj dubini operacije. Sličnu ulogu imaju i oklopne jedinice u sastavu pešadijskih brigada i divizija, s tim što tenkovi tih jedinica neposrednije sadejstvuju pešadiji i svojim prisustvom povećavaju njenu udarnu moć i manevarsku sposobnost.

Cilj oklopnih jedinica u razvijanju i proširenju uspeha jeste da svojim dejstvom iskoriste nuklearne udare ili postignute rezultate pešadijskih združenih jedinica i da smelim i energičnim prodiranjem u dubinu branioca stvore povoljne uslove za izvršenje zadatka u celini. U razvijanju uspeha više taktičke oklopne jedinice mogu da:

Razbijaju braniočeve snage koje su u povlačenju i sprečavaju im posedanje novih položaja za odbranu; napadaju braniočeve rezerve u dubini ili, u susretnoj borbi, odbijaju njihove protivnapade-protivudare; presecaju odstupnice i okružavaju braniočeve snage; zauzimaju i drže objekte od posebnog značaja kao što su: važni zemljišni objekti, komunikacijski čvorovi, industrijski centri, baze za snabdevanje, mostobrani (rejoni) koje stvore partizanske ili vazdušnodesantne snage, rejoni vatrelih položaja lansiranih sredstava i sl.

Pored iznetih zadataka, oklopna jedinica, namenjena za razvijanje uspeha, u jednoj od narednih etapa operacije, odnosno sledećem zadatku napadnog boja, može dobiti i »prethodni« zadatak, tj. da učestvuje u dovršenju proboja. Prevremeno angažovanje i trošenje oklopne jedinice ne bi bilo celishodno, zato to treba činiti samo izuzetno i kada je neophodno. Pod pojmom »dovršenje proboja« u napadnoj operaciji, na primer korpusa, podrazumeva se proboj taktičke dubine branioca, koja je u odnosu na operativnu dubinu obično posednuta i branjena jačim snagama. Ipak, kada je u pitanju ovaj zadatak, treba imati u vidu dva momenta: da li pretpostavljena komanda organizuje napad sa ili bez nuklearne podrške. Ukoliko je obezbeđena nuklearna podrška, dovršenje proboja se može izvršiti nuklearnim udarom i u stvorenu brešu ubaciti oklopnu jedinicu za razvijanje uspeha. Međutim, kada se napad izvodi bez nuklearne podrške, a branilac pruža jači otpor nego što se predviđalo, tada će nekada biti potrebno da se oklopna jedinica angažuje sa jačim ili slabijim snagama za pojačanje udarne moći pešadije na određenom pravcu, a zatim, po izvršenju ovog zadatka i izbijanju na pogodnu liniju, da se u celini ubaci za razvijanje uspeha.

U okviru borbenog poretka, oklopna jedinica namenjena za razvijanje uspeha, obrazuje rezervu ili ulazi u sastav drugog ešelona i dejstvuje na pravcu glavnog udara. Može se reći da će ona najčešće biti u rezervi. U sastav drugog ešelona ulazi samo kada je taj ešelon (u kome se nalaze pešadijske i oklopne združene jedinice) u celini namenjen za razvijanje uspeha.

U procesu primene i organizacije napada, oklopna jedinica načelno će se nalaziti na većoj dubini od linije fronta, obično u rejonu prikupljanja. Udaljenost rejona prikupljanja zavisi od prohodnosti zemljišta i komunikativnosti, pošto oklopna jedinica u toku jedne noći treba da pređe u očekujući rejon. Prilikom određivanja rejona prikupljanja treba imati u vidu i tehničku opremljenost tenkova i drugih vozila za noćnu vožnju. Jedinica u kojoj su tenkovi i vozila sa infracrvenim uređajima znatno se brže kreće noću od one koja nema ovakve uređaje i zato će joj rejon prikupljanja biti dalje od linije fronta.

Sledeći rejon koji poseda oklopna jedinica je očekujući rejon. Na njegovu udaljenost od linije fronta, pored prohodnosti zemljišta, utiču, između ostalih, i dva važna faktora — da jedinica bude izvan dometa taktičkog nuklearno-raketnog oružja branioca, i da je u mogućnosti da za oko dva časa marša stigne na liniju fronta.

Pošto su oklopne jedinice glomazne i veoma uočljive, a u borbenom poretku čine glavnu udarnu i manevarsku snagu, one će za branioca predstavljati posebno tražene i jako unosne objekte za dejstvo nuklearnim sredstvima i avijacijom, pa je potrebno preduzeti svestrane mere zaštite da ne budu otkrivene i tučene. Pre svega, treba primeniti rastresit raspored, maskirati i zakloniti borbenu i neborbenu tehniku, a kada uslovi dozvoljavaju uvek treba vršiti i ukopavanje.

Rad komande i njenih organa na procesu donošenja odluke za uvođenje oklopne jedinice u razvijanje uspeha, komandant organizuje u rejonu prikupljanja ili u očekujućem rejonu. Ima mišljenja da komandant ne može i neće donositi odluku ni u jednom od ovih rejona, pošto se ne zna kakva će biti situacija posle jednog, dva ili tri dana izvođenja napada prvog ešelona. Međutim, komandant oklopne jedinice prima istovremeno zadatak kada i komandanti pešadijskih združenih jedinica čije se jedinice nalaze u prvom odnosno drugom ešelonu. Iz zadatka on vidi da je njegova jedinica određena u rezervu i namenjena za razvijanje uspeha. Zatim, dobija zonu ili pravac kretanja, orijentirnu liniju uvođenja, ojačanja, podršku i dr. Prema tome, komandant ima elemente za donošenje odluke a ona se usklađuje sa planom boja-operacije. Treba naglasiti da se ova odluka nešto razlikuje po sadržini i tretiranju pojedinih pitanja od odluke koju bi doneo isti komandant kad bi oklopna jedinica bila u sastavu snaga prvog ešelona. Osnovna razlika je u tome što se u odluci, kada je oklopna jedinica određena za razvijanje uspeha, detaljnije preciziraju zadaci potčinjenim za dovođenje do linije uvođenja, a samo orijentirno zadaci za razvijanje uspeha. U drugom slučaju je drukčije, i oklopnoj jedinici kada je u sastavu prvog ešelona detaljnije se određuju zadaci kako za dovođenje, tako i za napad.

Oni koji imaju suprotno mišljenje i smatraju da ne treba donositi odluku u rejonu prikupljanja ili očekujućem rejonu, ističu da komandant oklopne jedinice treba samo da organizuje marš, pošto će njeno uvođenje u boj uslediti na osnovu naknadnog naređenja i da tek tada donosi odluku. Smatramo da potčinjeni komandanti oklopnih jedinica moraju znati svoje zadatke i to ne samo za dovođenje, već i za razvijanje uspeha, da bi na osnovu toga mogli usmeriti sve svoje pripreme i procene za što uspešnije dovođenje i organizovanje napada. Ukoliko se napadni boj ili operacija odvija planski, naređenje pretpostavljenog za uvođenje biće kratko i bez većih korekcija u odnosu na ranije postavljene zadatke. Međutim, ukoliko nastupi potreba za angažovanjem oklopne jedinice pre ili posle predviđene linije, to neće imati značajnijeg uticaja na komandanta oklopne jedinice i njegove potčinjene, jer su oni stalno u toku događaja i prate razvoj situacije. S druge strane, usled mogućnosti prekida veza na relaciji pretpostavljeni-potčinjeni, potrebno je odmah izdati takav zadatak na osnovu koga će komandant oklopne jedinice moći samoinicijativno da donosi odluke u duhu opšte ideje i zamisli operacije.

Osnovno grupisanje snaga oklopne jedinice vrši se u očekujućem rejonu po donošenju i saopštavanju odluke komandanta. Ojačavanjem potčinjenih jedinica sa odgovarajućim snagama i sredstvima treba obezbediti što veću samostalnost i najnižih elemenata borbenog poretka. Jedinice i sredstva koja su dodeljena nižim oklopnim jedinicama ostaju u njihovom sastavu na celoj dubini, od očekujućeg rejona do konačnog izvršenja zadatka. U izvesnim situacijama oklopna jedinica može biti ojačana i snagama iz prvog ešelona i to u momentu njenog uvođenja u razvijanje uspeha. Ovo treba izbegavati kada je god to moguće, jer će se pri tome naići na razne probleme kao što su: slabija borbeno sposobnost tih snaga, teškoće u pravovremenom uključivanju u sastav oklopne jedinice koja bez zastoja prelazi liniju uvođenja i sl.

Za pokret oklopne jedinice do linije uvođenja određuje se zona uvođenja. To je prostor u rasporedu branioca koji obuhvata dubinu od prednjeg kraja odbrane do linije uvođenja, odnosno prostor u kome treba izvršiti proboj i stvoriti brešu i uslove za angažovanje oklopne jedinice pretpostavljene komande. Širina zone treba da omogući da se oklopna jedinica uvede u boj sa što manje gubitaka, da joj bokovi budu zaštićeni i da se može za što kraće vreme razviti u borbeni poredak. Veća širina zone uvođenja omogućuje kretanje oklopne jedinice na više pravaca, čime se smanjuje dubina poretka i gubici od nuklearnih sredstava i avijacije. Kada je zona šira, veći je izbor mogućnosti za korišćenje prirodnih maski, za manevrisanje i primenu rastresitog rasporeda. Širina zone uvođenja trebalo bi da bude dvostruko veća od širine fronta napada jedinice. Tako, na primer, ako front napada oklopne jedinice iznosi oko 10 km, širina zone uvođenja treba da bude do 20 km. Kada je ovo nemoguće obezbediti, ne bi se smelo ni u kom slučaju ići na užu zonu od širine fronta napada, jer će tada poredak oklopne jedinice biti suviše dubok, usled čega će i razvoj i borbeni poredak biti sporiji, bokovi neće biti solidno obezbeđeni, posebno od dejstava pt-sredstava branioca, a izloženost oklopne jedinice dejstvu nuklearnih sredstava i avijacije je u celini veća.

U skladu sa planom operacije i razvojem napada, veoma je važno odrediti momenat uvođenja oklopne jedinice u razvijanje uspeha. Ovo čini jedan od najvažnijih uslova za uspešno dejstvo. U sklopu ovog problema mogu uslediti tri momenta: ranije, pravovremeno i kasnije uvođenje, od kojih svaki na svoj način utiče na izvršenje krajnjeg cilja dejstva.

Ranije uvođenje dovodi do preranog trošenja snaga i borbenih sredstava oklopne jedinice, a ovo tim pre ukoliko joj je dubina u razvijanju uspeha veća. Kod ranijeg uvođenja, ona u svojim početnim dejstvima nailazi na jači otpor i efikasniju pt-vatru branioca.³ Međutim,

³ O negativnom uticaju preranog uvođenja oklopnih jedinica, a što se kao presudan faktor odrazilo na konačan tok operacije, govori iskustvo 24. tenkovskog korpusa Sovjetske armije za vreme protivofanzive u bici na Volgi. Korpus je bio namenjen za razvoj i proširenje uspeha, ali je prethodno angažovan za dovršenje proboja taktičke dubine jedinica 8. italijanske armije koje su izvodile odbranu sa jakim pt-zaprečavanjem. Ovo je dovelo do toga da je korpus imao velike gubitke — samo na minskim poljima izbačeno je iz stroja 25 tenkova. Napad je morao biti obustavljen da bi korpus ponovo bio uveden nakon raščišćavanja minskih polja. Tako je izgubljeno dragoceno vreme koje se nije moglo nadoknaditi u narednim dejstvima.

pravilnom upotrebom nuklearnih sredstava i korišćenjem povoljnog odnosa snaga znatno se otklanjaju ove negativne posledice ranijeg uvođenja oklopne jedinice.

Ranije uvođenje može biti opravdano ukoliko dođe do zastoja u napadu pešadijskih združenih jedinica čiji je dalji napad doveden u pitanje. Oklopna jedinica se može ranije uvesti u situacijama kad je potrebno brzim dejstvom preduhitriti udaljenije operativne rezerve branioca koje su pokrenute radi posedanja objekata i linija u dubini.

Isto tako, svako kasnije uvođenje oklopne jedinice negativno se odražava na izvršenje zadatka, pa ponekad čak i ometa njegovo izvršenje. Kasnije uvođenje pruža mogućnost braniocu da efikasno i na vreme upotrebi svoje rezerve, bilo za ofanzivna dejstva ili za organizaciju odbrane u dubini, i time stvori teže uslove oklopnoj jedinici pri razvijanju uspeha.⁴ Međutim, u savremenim uslovima celishodnim angažovanjem nuklearnih sredstava i manevrom oklopnih jedinica mogu se uspešno parirati dejstva braniočevih rezervi.

U odnosu na doba dana, najbolje je, i treba težiti, da se oklopna jedinica uvede u razvijanje uspeha izjutra, kako bi pod zaštitom mraka prošla kroz zonu uvođenja i izbila na liniju razvoja.

Na osnovu ovog razmatranja ne bi trebalo shvatiti da je pravovremeno uvođenje samo kada se vremenski i prostorno poklapa sa planom operacije, već pojam pravovremeno znači uvođenje u pravom trenutku koji obezbeđuje uspeh. Za to treba, pored ostalih uslova, da je branilac, na pravcu proboja i uvođenja oklopne jedinice, u tolikoj meri razbijen da nije u stanju pružiti solidniji otpor. Baš u ovom momentu, kada se, zbog iscrpljenosti snaga u prvom ešelonu, javlja potreba za ubacivanjem svežih snaga za eksploataciju postignutog uspeha, oklopna jedinica dolazi do punog izražaja i ima uslove za uspešno dejstvo u dubini i ostvarenje visokog tempa napada.

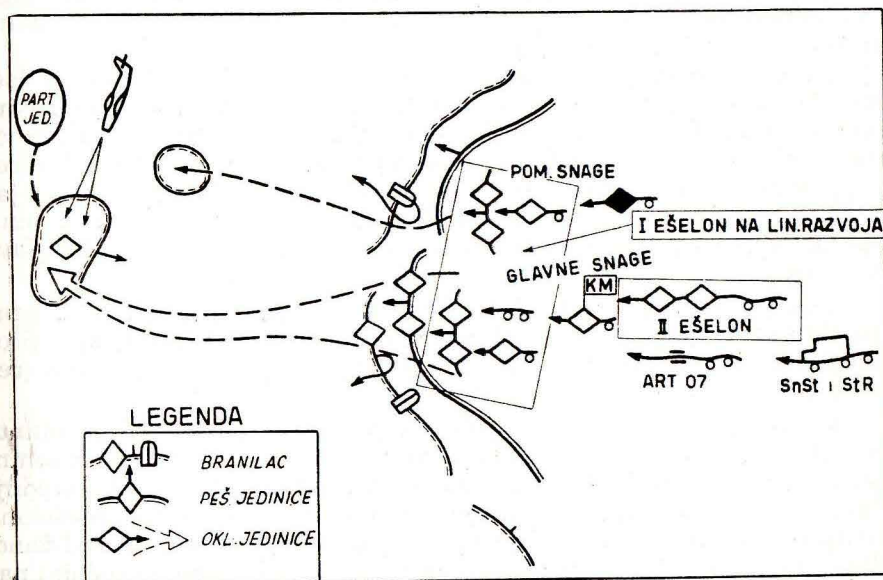
Oklopne jedinice u razvoju uspeha imaju tri linije — liniju uvođenja, liniju razvoja i liniju prestizanja prednjih pešadijskih delova. Linija uvođenja, koja se nalazi u dubini rasporeda branioca, određuje se oklopnoj jedinici sa osnovnim zadatkom i ona je uvek orijentirna. Linija razvoja se određuje u toku napada i to naređenjem pretpostavljenog za uvođenje i razvijanje uspeha i predstavlja liniju na kojoj se oklopne jedinice razvijaju u borbeni poredak. Linija razvoja može se poklapati sa linijom uvođenja, a i ne mora. Razvoj situacije će uticati na to da linija razvoja bude ispred ili pozadi linije uvođenja. Linija prestizanja prednjih pešadijskih delova biće nešto ispred linije razvoja, jer su pešadijski delovi obično bliže braniocu. Ta se linija ne mora uvek određivati, a kada se određuje reguliše se istim naređenjima kao i linija razvoja. Pošto linija razvoja ima regulativnu ulogu, jedinice se na njoj ne zadržavaju, sem u izvesnim situacijama kada je potrebno izvršiti uravnavanje čelnih jedinica borbenog poretka.

⁴ U Manštajnovom pokušaju deblokade okruženih nemačkih snaga u Volgogradu, posle proboja taktičke dubine odbrane 51. sovjetske armije na pravcu protivudara, uvedena je 6. nemačka oklopna divizija sa oko 200 tenkova, tek drugog dana. Sovjeti su za to vreme uspeli da privuku snage iz dubine, usled čega su ove nemačke oklopne snage imale vrlo spor tempo, 3—5 km na dan, i zadatak nije izvršen.

Oklopna jedinica prilikom uvođenja u razvijanje uspeha prime-
njuje marševski, evolucioni i borbeni poredak. Širina zone uvođenja
i prohodnost zemljišta utičaće na primenu marševskog ili evolucionog
poretka. Pored toga treba težiti da se za što kraće vreme i sa što manje
gubitaka savlada prostor od očekujućeg rejlona do linije razvoja. U
odnosu na zemljišne mogućnosti, doba dana i aktivnost avijacije bra-
nioca, primenjivaće se i dogovarajući poreci kretanja.

Kretanje u marševskom poretku može se vršiti od očekujućeg re-
jlona do linije gde je bio prednji kraj braniočeve odbrane. Kroz zonu
uvođenja, oklopne jedinice se kreću u evolucionom poretku koji po-
stepeno prerasta u borbeni, tako da prvi ešelon izlaskom na liniju raz-
voja bude razvijen. Pokret iz očekujućeg rejlona vrši se srazmerno na-
predovanju prvog borbenog ešelona sa težnjom da oklopna jedinica
suviše ne zaostane iza snaga ovog ešelona. Tako na primer, ako se oklop-
na jedinica uvodi u razvijanje uspeha sa linije na oko 30 km od pred-
njeg kraja, (na koju je izbio prvi ešelon) prostor od očekujućeg rejlona
do linije razvoja treba savladati u skokovima, marševskim poretkom.

Borbeni poredak okl. jedinica pri uvođenju za razvijanje uspeha

Šema br. 1

Poredak kretanja sastoji se uglavnom iz sledećih elemenata: izvi-
đačkih organa, prednjih odreda, grupa za održavanje puteva, jedinica
prvog ešelona, osiguravajućih delova, artiljerijskih grupa, jedinica dru-
gog ešelona, rezervi, itd. Izvesne pozadinske jedinice ostaju u očekujućem
rejlonu i premeštaju se u skladu sa tempom napredovanja jedinica. Po-
trebno je naglasiti da su oklopne jedinice, koje u svom sastavu imaju
tenkove sa velikim radijusom dejstva, u stanju da izvode dejstva i na
većim dubinama bez popunjavanja pogonskim materijalom. U protiv-
nom, jedinice koje su naoružane tenkovima sa benzinskim motorima

imaju znatno manji radijus dejstva. Radijus tenkova sa dizel-motorima iznosi i do 500 km, dok tenkova sa benzinskim samo oko 150 km. Ovaj tehnički faktor je veoma značajan i ne sme se zanemariti. Potrebno je odrediti odgovarajući broj auto-cisterni sa gorivom da prate jedinicu. Redovnost snabdevanja pogonskim materijalom u toku razvijanja uspeha predstavlja jedan od osnovnih činilaca za uspeh.

Poredak oklopne jedinice u toku dejstva za vreme razvijanja uspeha, zavisno od prohodnosti zemljišta i otpora branioca, može imati sva tri oblika — marševski, evolucioni i borbeni. U uslovima slabijeg otpora branioca, liniju razvoja prelazi u evolucionom poretku. U daljem dejstvu kroz dubinu braniočeve odbrane poredak se menja, i u odnosu sa borbenom situacijom mogu se primenjivati svi navedeni oblici kretanja i njihova kombinacija. Nekada će niže jedinice biti, na primer, na jednom pravcu u borbenom poretku, na drugom u marševskom ili evolucionom i sl. Na onom pravcu gde se postiže najveći uspeh usmeravaju se i osnovne snage i sredstva podrške, kao i drugi ešelon odnosno rezerva. Kao oblici manevra se u punoj meri primenjuju obuhvati i obilasci.

Izviđački organi se uvek upućuju na pravcu dejstva glavnih snaga sa zadatkom da se što dublje uklinjavaju i izveštavaju o braniočevim snagama i o prohodnosti zemljišta.

Isturanje prednjih odreda neće se uvek vršiti. Do toga može doći kada je dubina zadatka veća, kao i kada na toj dubini ne dejstvuju partizanske ili vazdušno-desantne jedinice. Međutim, u svakoj konkretnoj situaciji treba oceniti da li je potrebno upućivati prednje odrede i odrediti njihovu jačinu i sastav. Nekada će oni imati zadatak brzog spajanja sa našim snagama (vazdušnodesantnim ili partizanskim) u dubini, kako bi zauzeli važnije objekte, ili već zauzete održali do dolaska glavnih snaga.

Posle prednjih odreda kreću se marševska osiguranja koja isturaju jedinice prvog ešelona, zatim prvi ešelon, artiljerijske grupe, protivtenkovski odredi, pokretne grupe za zaprečavanje, drugi ešelon (rezerva), itd.

U toku dejstva marševska osiguranja energično prodiru u dubinu, odbacuju braniočeve delove na koje naiđu i time obezbeđuju borbenim ešelonima brži pokret. Ako branilac pruža snažniji otpor, ovi prednji delovi teže da zauzmu što pogodnije položaje za razvoj borbenih ešelona i artiljerije. U uslovima kada je njihovo dejstvo usporeno ili zadržano, jedinice iz sastava borbenih ešelona razvijaju se u borbeni poredak i napadaju branioca zajedno sa prednjim delovima primenjujući najcelishodniji oblik manevra.

Zavisno od jačine daljeg otpora, oklopna jedinica može ponovo — po razbijanju branioca — primeniti prethodni poredak kretanja i dejstva, ukoliko branilac nije uspeo da opet organizuje otpor. U protivnom, kada branilac i dalje pruža jak otpor, tada se izvodi napad sa razvijanim borbenim poretkom.

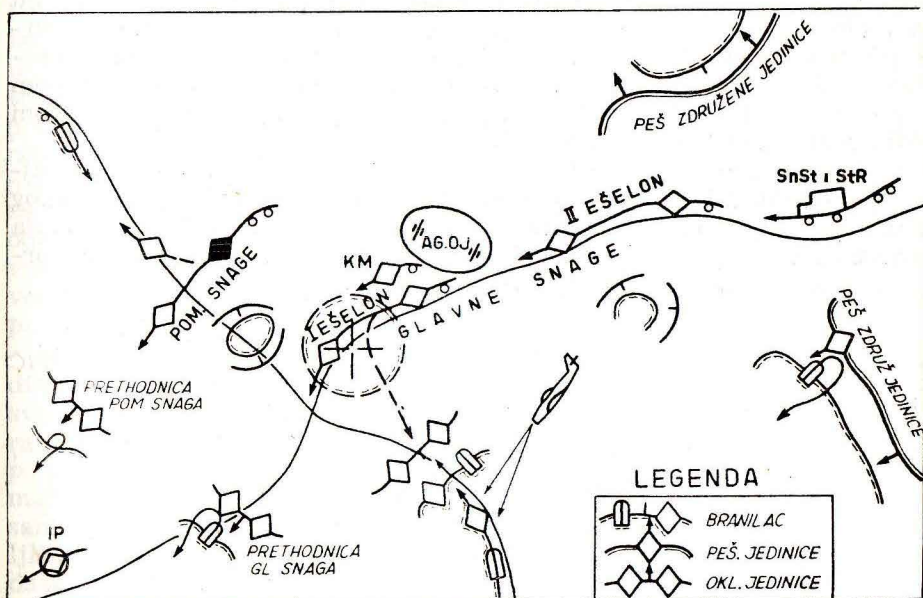
Uvođenje i početna dejstva u razvijanju uspeha podržavaju i obezbeđuju sve jedinice čije dejstvo može doći do izražaja, artiljerija onih jedinica na čijim se pravcima uvodi oklopna jedinica, kao i ostale artiljerijske grupe i avijacija koje podržavaju tu oklopnu jedinicu. Ukoliko

u početku nije potrebno vršiti razvoj glavnih snaga oklopne jedinice, tada nema potrebe za razvojem ni sopstvene artiljerije, pa treba težiti da njeno dejstvo dođe do izražaja u dubini, kada zbog dometa izostane podrška artiljerije koja nije u sastavu oklopne jedinice.

Dejstva u operativnoj dubini odvijaju se u sadejstvu sa ostalim snagama, uključujući partizanske i teritorijalne, vazdušnodesantne i druge jedinice koje dejstvuju u pozadini branioca.

Partizanske i teritorijalne jedinice u zoni dejstva sadejstvuju, pored iznetog, i na taj način što prilikom nailaska glavnih snaga na jači otpor, vrše napade iz pozadine i na bokove branioca. Pored toga, mogu sprečavati manevar i dolazak braniočevih rezervi iz dubine, napadati lansirne uređaje, vršiti diverzije itd.

Dejstva oklopnih jedinica u razvijanju uspeha

Sema br. 2

Kad uvođenju u razvijanje uspeha prethodi nuklearni udar, oklopne jedinice brzo kreću sa linije razvoja, upadaju u prostor zahvaćen nuklearnom eksplozijom i prodiru bez zadržavanja obilazeći pojedina žarišta otpora kako bi što pre izbile na suprotnu granicu kontaminiranog rejna. Kroz prostor zahvaćen nuklearnom eksplozijom jedinice prodiru u evolucionom poretku pod zaštitom vlastitih osiguravajućih delova.

Savlađivanje breša nuklearnih udara načelno se vrši na periferijama kontaminiranih rejna ili njihovim obilaskom. Borbeni ešelon savlađuje kontaminirano zemljište najvećom brzinom i u evolucionom poretku. Jedinice savlađuju kontaminirano zemljište bliže nultoj tački eksplozije, zadržavaju se i bore na takvom zemljištu samo u krajnjoj

nuždi, tj. kada to borbeno situacija zahteva. Ukoliko ostali elementi borbenog poretka, koji nisu uključeni u sastav borbenog ešelona, ne mogu običi kontaminirane rejone tada se za njih prave prolazi angažovanjem ABH — jedinica i inženjerske mehanizacije. Savlađivanje ovakvog zemljišta treba izvoditi brzo tako da jedinice ne prime veću dozu ozračenja od dozvoljene.

Ukoliko borbeni ešelon bude izložen braniočevom nuklearnom udaru u očekujućem rejonu ili u pokretu ka liniji razvoja jedinice same otklanjaju posledice udara i vrše delimičnu dekontaminaciju, upotrebom ličnih i formacijskih sredstava i produžuju napad. Potpuna dekontaminacija vrši se tek posle izvršenja zadatka. U slučaju da su neki delovi borbenog ešelona kontaminirani u jačem stepenu, smenjuju se i po završnoj dekontaminaciji ulaze u sastav rezerve.

Jedinice u razvijanju uspeha treba da deluju brzo i energično sa težnjom da primenom obuhvata i obilaska izbegavaju frontalnu borbu sa nadmoćnijim braniočevim snagama. Za uspešno korišćenje i učvršćenje uspeha oklopnih jedinica, potrebno je da ostale snage pravovremeno stižu u određene rejone i na linije u skladu sa planom i razvojem napadnih dejstava, kako se ne bi prekidal taktička veza sa oklopnom jedinicom i usporavao tempo napada.

Krajnji uspeh najviše zavisi od realno postavljenog zadatka, povoljnih zemljišnih uslova za dejstva oklopnih jedinica, dobro organizovanog izviđanja i sadejstva sa ostalim snagama, neprekidnog funkcionisanja sredstava veze i pouzdanog snabdevanja materijalnim potrebama, prvenstveno pogonskim materijalom.

Pukovnik
Stevo VUJNOVIĆ